

MIQUEL PUEYO, ALBERT TURULL. **Diversitat i política lingüística en un món global.** Barcelona: Ediuoc/ Editorial Pòrtic, 2003, 196 p., 16, 60 €

Diversitat i política lingüística en un món global és el darrer llibre de Miquel Pueyo i Albert Turull, del Departament de Filologia Catalana de la Universitat de Lleida. La docència que hi imparteixen és la base sobre la qual han construït una obra sens dubte meritòria, que malauradament no acaba de satisfer totes les expectatives del títol.

L'obra consta de quatre capítols d'extensió desigual. El primer (24 pàgines) és una introducció a la política i la planificació lingüístiques, el segon (63 p.) versa sobre els drets lingüístics en els estats plurilingües, el tercer (74 p.) es proposa analitzar la política lingüística en l'àmbit lingüístic català, i el quart (8 p.) enceta una reflexió sobre els efectes lingüístics de la globalització i la societat de la informació. El repartiment de pàgines ja és indicatiu d'un dels handicaps de l'obra: contràriament al que anuncia el títol, el gruix de l'obra no és dedicat a la diversitat lingüística *planetària* ni als efectes de la globalització sobre aquesta diversitat, sinó a la política lingüística en un territori bastant més petit que el planeta. En tot cas, aquest no és el principal retret que cal fer a l'obra. El principal retret és que el

principal capítol de l'obra no és una anàlisi de política lingüística. Vegem-ho.

El primer capítol, com hem dit, és una introducció a la política i la planificació lingüístiques. Pueyo i Turull hi recullen les aportacions de tot un seguit d'autors.

El problema, aquí, no és que es limitin a espigolar propostes d'altri i renunciïn a fer-ne una de pròpia i possiblement més vigorosa, sinó que tot aquest instrumental analític *desapareix* al capítol tercer: aquest capítol no segueix *cap* dels models que teòricament serveixen per a estudiar la política lingüística –la qual cosa posa en dubte no sola-

ment la coherència de l'obra sinó la mateixa eficàcia dels models. Més que analitzar la *política* lingüística, el que fa aquest capítol és descriure el marc legal de la llengua i, sobretot, la seva situació social, amb informació valuosa i actualitzada, això sí, però contra les expectatives del lector. Una part del problema podria ser la mateixa procedència dels autors, que no són politòlegs. Això es veu en més d'un revolt: caracteritzar la politologia «com a actuació conscient en els afers públics» és confondre la disciplina amb el seu objecte d'estudi (no gaire ben definit,

d'altra banda), i reduir els politòlegs que s'han ocupat de la gestió del multilingüisme a Argelaguet i McRae suposa ignorar una extensa literatura politològica. És inútil buscar en la bibliografia de Pueyo i Turull referències de Keating, Laitin o McRoberts, tres politòlegs interessats en política lingüística que per a més inri han estudiat el cas català. Per no parlar de la llarga nòmina de teòrics que han escrit sobre política lingüística en les seves aportacions sobre nacionalisme, federalisme i multiculturalisme.

Si el quart capítol és clarament insuficient respecte al títol de l'obra i el tercer no analitza la política lingüística amb les eines del primer, no podem dir que el segon reïxi a neutralitzar la decepció relativa del lector. El seu principal problema és la utilització de la Declaració Universal dels Drets Lingüístics com a referència, com si es tractés de dret vigent, quan en realitat aquesta Declaració hauria de ser confinada a una secció final del capítol que recull «declaracions i convencions no governamentals». Hauria estat més profitós fer el que feia Milian en un article que Pueyo i Turull no citen, que és inferir dels tractats internacionals *en vigor* els drets lingüístics universals, i tot seguit reconèixer que aquests drets lingüístics «universals» són poc útils per a l'estudi de la política lingüística. Aquesta tirada dels autors per

la DUDL podria ser el reflex d'una actitud militant que malgrat la prudència dels autors traspua en diferent llocs de l'obra: com a mínim en la utilització d'un llençuatge valoratiu (situacions «esperançadores», «escandaloses», etc.) i en la utilització de certes denominacions (els autors senten aversió per «Comunitat Valenciana» i utilitzen «illes Pitiüses»; es refereixen a Ceuta i Melilla com a «ciutats nord-africanes administrades per Espanya», etc.). En tot cas, siguin els de la DUDL o els efectivament «universals», els drets lingüístics no són la base sobre la qual es construeix la tipologia de paradigmes en la regulació de la diversitat lingüística que Pueyo i Turull encabeixen en aquest capítol. Una tipologia, per cert, ben discutible: el Regne Unit i Itàlia, per exemple, són presentats com a paradigmes diferents, quan en realitat tots dos es basen en el tractament diferenciats de les seves minories lingüístiques; i no hi ha cap categoria que reculli el federalisme lingüístic d'estats com Bèlgica, el Canadà o Suïssa. En definitiva: *Diversitat i política lingüística en un món global* devia ser un manuscrit molt interessant, però potser li hauria anat bé una revisió important abans de convertir-se en llibre.

Albert Branchadell

Universitat Autònoma de Barcelona